

Nemzethez méltó

A mai napon kegyelettel emlékezünk Nagy Imrére, sorstársaira, az 1956-os népfelkelés és nemzeti tragédia valamennyi áldozatára. Osztozunk a hozzátartozók gyászában. Közös érdekünk — mint ezt a kormány tegnapi nyilatkozatában is megfogalmazta —, hogy a gyászszertartás és a végtisztesség megadása európai nemzethez méltó módon, az igazságtétevés és a közmegegyezés jegyében történjék.

Szerkesztőségünk arra kért néhány közéleti személyiséget, mondják el, mit jelent számukra a mai megemlékezés Nagy Imrére és sorstársaira. A válaszadók: Barabás János, a Budapesti Pártbizottság titkára; Kulcsár Kálmán igazságügy-miniszter; dr. Nagy Mihály, az Értelmiségi Fiatalok Szövetségének szövegírója; Töröcsik Mari színművésznő, a Demokratikus Magyarországért Mozgalom előkészítő bizottságának tagja; dr. Tóth Károly református püspök. Konrád György író rövid írásával járult hozzá összeállításunkhoz.

TÖRÖCSIK MARI

Kegyelet és gyász

— Nagy Imre miniszterelnök és mártírtársai temetésének napja a kegyelet és a gyászé. Együttal azonban hatalmas erkölcsi terhet sugároz. Erre a teherre pedig elemi szüksége

van az országnak. E nap talán kezdetét jelenti egy olyan kornak, amelyben nem kell többé félni és rettegni. Fejet hajtunk tehát, és reménykedünk... (b. zs.)

DR. TÓTH KÁROLY

A megbékélésért

— Az 1956-os nemzeti tragédia áldozatainak méltó tisztességgel történő eltemetésének napja számomra, csakúgy mint az egyház számára a gyász, a kegyelet, valamint a kienkesztelődés napja. Remélem, hogy van annyi lelki, szellemi tőkének és erőnek, hogy felül tudunk emelkedni az ellentéteken és feszültségeken. Bizom abban, hogy új fejezetet kezdetünk történelmünkben, noha tudom, múltunk és jövőnk között nem lehet éles határvonalat húzni e nappal, amelyen túl a korábbi érzelmek és indulatok már nem hatnak. Legfőbb kérdés az, hogy a nemzeti gyász milyen ihletést ad majd mindannyiunknak, s milyen indítást kap nemzetünk ettől. Erősödnek-e a kienkesztelődés irányába mutató jelek vagy pedig elmélyül-

nek az ellentétek? A magyarországi egyházak és felekezetek vezetőinek ünnepléses nyilatkozata jel az egész nemzet számára. Hiszen azok az egyházak, amelyeket évszázados ellentétek választottak és választanak el, együtt szólnak a nemzeti megbékélésért.

Különböző érdekellentéteken túl, és azokon keresztül el kell indulnunk és építenünk kell a nemzeti egységet. Ebben a szellemben fordulunk híveinkhez, hirdetve az evangéliumi tanítást; Jézus válasza arra a kérdésre, hogy hányszor kell megbocsátani, ez volt: „— Nem csak hétszer, hanem hetvenhét-szer”.

Örülök számos jelnek, amelyek arra mutatnak, hogy a józanság, a higgadt-ság és a megbékélés erősödik hazánkban.

(bihari)

végtisztesség.

BARABÁS JÁNOS

Szembenézni önmagunkkal

— Keveset beszélünk arról, mit is jelent ez a nap a társadalom generációs metszetében. Mit jelent egy olyan embernek, aki '56-ban és '58-ban még gyerek volt. Éveken át valami furcsán gomolygó sötét folt-nak láttam Nagy Imre és sorstársai ügyét. A közkeletű fehér folt-kifejezésben mindig valami álságot, megszépítést éreztem. A folt nem fehér, inkább sötét, legalábbis én így élttem meg.

Mostanában sokat beszélünk a felelősségről és a felelősökről. Mindenki be van varrva a múlt zsákjába: még az is, aki gyerekfejjel élte meg a népfelkelést. De most neki is szembe kell néznie önmagával. Remélem, az ország holnap már nem lesz ugyanolyan, mint tegnap volt.

A ház, ahol dolgozom, a Köztársaság téren van. A tér nevéhez az 1956-os népfelkelésből nem elhanyagolható és nem elfelejtendő eseménysor tapad. Eppen ezért, hogy az én múlt-tudatomban a már említett foltot gomolygó folt foszlattá kezdett, hozzájárult az a megrendülés, amit Mező Imréné levele idézett elő. Egy olyan asszony tett tanúságot az emberi nagyságról, akinek van mit felejtene és van is mit megbocsátani. Erzelmiileg talán nem is tudja teljesen feldolgozni, de gondolatilag végigjárja azt az utat, amelyet a gyásztól, az emlékeztől meg kell tennie minden érintettnek a megbékélésig. Mező Imréné levele megerősítette bennem a reményt: országunk talán meg tudja oldani azt a ma még szinte lehetetlennek látszó feladatot, hogy megvalósítson egy békés átmenetet a parlamentáris demokráciába, amely a szocialista értékek kiteljesítésén munkálkodik. Ezt a hitemet tovább erősíti Vásárhelyi Miklós válasza Mező

elvtársnő levelére. Ez a levélváltás nekem azt jelenti, hogy Nagy Imre a radikális reformokat megfogalmazó baloldali szocialista politika előfutára, s mártírja. Nagy Imre emlékezete, ez meggyőződésem, a békés és robbanásmentes átmenetet szolgálja.

Egyelőre ez a nap még nem a megbékélés napja, hanem a gyászé és az emlékezésé. Hitem szerint azonban egy fontos lépés lesz a majdani megbékéléshez. Kezd már oszlani a homály, a sötét folt ma már kevésbé sötét, mert az elmúlt hetekben sokat lehetett olvasni arról, hogy ki volt Nagy Imre, kik voltak a sorstársai, mit gondoltak, mit tettek és mit akartak. Nagy Imre egy a szabadságtól és emberiségtől idegen társadalomépítési modell ellen emelte fel szavát. Ebben az értelemben tekintem őt reformkommunistának, aki ugyanakkor nemzeti kommunista is volt, mert a nemzet méltósága érdekében a nemzet önrendelkezése mellett állt ki.

Ezen a napon az áldozatokra emlékezünk, akikkel szemben hamis vád alapján, az eljárás jogszabályainak durva megsértésével politikai gyilkosságot követtek el. De azt is tudom, hogy vannak más áldozatok is. Sokan olyanok, akik november 4-e előtt áldozták életüket a barikádok egyik, vagy másik oldalán. A november 4-e utáni megtorlásnak vannak más áldozatai is, akikre ugyancsak emlékezünk.

Ez a nap arra figyelmeztet, hogy a régi társadalmi modellt meg kell változtatni, valóságos fordulatra van szükség. Egy humanus, szabad, demokratikus és szocialista berendezkedést kell megvalósítani. Nagy Imre eszméit is egy ilyen fordulat válthatja valóra.

(kőszegi)